

השניה ועוקרו לגמרי מהרשות שהיה בה, אבל גדר 'מושיט' הוא כאשר מניח את ראשו האחד של החפץ ברשות היחיד זו, וראשו השני של החפץ נשאר ברשות היחיד שהיה בה, וכיון שבמשכן היו מושיטים את הקרשים מעגלה לעגלה לאורך רשות הרבים (ראה תוס' להלן צט, א ד"ה למה, בשם ר"ת, דרך אחרת בזה), ראש הקרש האחד בעגלה זו, וראשו השניה בעגלה השניה, לכן חייב בדומה לכך במושיט מגזזטרא לגזזטרא (ריטב"א כאן ולהלן צט, א בשם רב האי גאון, וראה גם רשב"א שם). ובעצת רש"י מבואר, שאינו נקרא מושיט אלא כשעוקר את החפץ לגמרי מרשות זו ומניחו ברשות אחרת (ריטב"א בדעת רש"י).

ואפילו אם מושיט את החפץ למעלה מעשרה טפחים חייב, בדומה להוצאה שבמשכן [כדלהלן במשנה], שהיתה למעלה מעשרה טפחים (רש"י לעיל ד, ב ד"ה זורק), וכל שכן אם מושיט למטה מעשרה טפחים (רש"י שם; רמב"ם שבת יג, יח). ויש שנסתפקו בדבר, שמא דוקא למעלה מעשרה טפחים חייב, בדומה להושהב שבמשכן (תוס' לעיל ד, א ד"ה אבל למעלה).

ובעיקר דין מושיט, יש שפירשו שהוא תולדה של מלאכת הוצאה (תוס' לעיל ב, א ד"ה פשט; מאירי לעיל עג, א). ויש שפירשו שהוא אב מלאכה (רמב"ן וריטב"א לעיל עג, א, בשם הירושלמי שבת ז, ב; ובחי' הר"ן שם כתב שהבבלי חולק).

■ להלכה, המושיט מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים בדיוטא אחד, אפילו למעלה מעשרה טפחים שהוא מקום פטור, חייב. ובשני דיוטות פטור (משנ"ב שמו, ח).

אָבָל לֹא זוֹרְקִין - את הקרשים מפני כובדם (רש"י), שלא יתקלקלו (רש"י לעיל ד, ב ד"ה זורק). ויש שפירשו, משום בזיון קדשים (ירושלמי שבת יא, ב, הובא בפ' ר"ה; רשב"א בשם רב האי גאון).

פרק אחד עשר - הזורק

משנה. הקדמה: משנה זו עוסקת בהוצאת חפץ מרשות היחיד לרשות הרבים או להיפך על ידי זריקתו מרשות לרשות, וכן בדינו של הזורק והמושיט חפץ מרשות היחיד לרשות היחיד, ורשות הרבים באמצע.

■ **יְהַכְמִים פּוֹטְרִין** וכן הלכה (משנ"ב שמו, ח, וראה משנ"ב מהדו' דרשו שם הע' 8).

המושיט וכו' מזו לזו פטור - שלא מצינו במשכן הושהב מרשות היחיד לרשות היחיד שרוחב רשות הרבים מפסיק ביניהן (רש"י). ואע"פ שמצינו הושהב במשכן, כיון שהמושיט מעביר את החפץ למעלה מעשרה שהוא מקום פטור, אינו חייב אלא באופן שהיה במשכן (מאירי).

ואף שהמושיט מגזזטרא זו לגזזטרא שכנגדה פטור, מכל מקום אסור מדרבנן (עבודת הקודש להרשב"א בית נתיבות ג, ה; מאירי). ויש סוברים שאין בכך איסור אפילו מדרבנן, כששתיהן של אדם אחד, ואין צורך לערב ביניהן (ר"ח; רשב"א עירובין פה, ב).

היו שְׁתֵּיהֶן בְּדִיּוּטָא אַחַת וְכו' - ואורך רשות הרבים מפסיק ביניהם, חייב, מפני שכך היתה עבודת הלויים. אבל בשתי דיוטות, שרוחב רשות הרבים מפסיק ביניהם, פטור, מפני שלא מצינו כן בעבודת הלויים (רש"י). ויש שפירשו, שהמשנה דיברה באופן שאורך רשות הרבים מפסיק ביניהן, משום שאין דרך לתת קורה מרשות היחיד לרשות היחיד כשרוחב רשות הרבים מפסיק, אבל לדינא גם כשרוחב רשות הרבים מפסיק ביניהם חייב, ובלבד שיהיה באופן של 'מושיט', שעד עכשיו דברנו על 'הוצאה' מרשות לרשות, והיינו שמוציא חפץ מרשות זו לרשות

חייב שתי חטאות על מלאכה אחת (תוצאות חיים יב, ד), ודוקא כשעבר על האב תחילה, אבל אם עבר על התולדה קודם שעבר על האב, כבר נתחייב חטאת מחמת התולדה, ואינו נפטר מחיובו כשעבר אחר כך על האב, וחייב שתי חטאות (שם).

וְלָרִבִּי אֲלִיעָזָר דִּמְחִיב אֶתְלֹדָה בְּמִקּוֹם אֶב וְכוּ' - והגמ' יכולה לתרץ שלרבי אליעזר החילוק בין תולדה לאב הוא שבתולדה צריך להתרות משום אב, ואפשר שזו באמת כוונת הגמ' בתירוצה, שזו שהיתה חשובה במשכן נחשבת אב, שממנה נולדות האחרות, וממילא שמענו שצריך להתרות בתולדה משום אב (תוס' ד"ה ולרבי, וריטב"א בדעתם), והטעם לכך הוא מפני ששם האיסור שבתולדה הוא שם האיסור שבאב, ושניהם מאותו שם (תוצאות חיים ה, ה. ובענין זה ראה גם ח"ו אריה לייב מאלין א, ז). ויש שסוברים שאדרבא צריך להתרות על התולדות בשמן, ואם התרה משום האב פטור, שכיון שלדעת רבי אליעזר התולדות חלוקות מן האבות לענין חיוב חטאת, אינן נגדרות אחר האב, ושם האיסור שבתולדה אינו שם האיסור שבאב, ולכן אינו בדין שיתחייב על התולדה כאשר מתרה משום אב (רמב"ן; רשב"א; ריטב"א; ח"ו הר"ן; ותוצאות חיים שם בדעתם).

■ להלכה, שגג ועשה אבות הרבה בהעלם אחד חייב חטאת על כל אב ואב, ואם עשה אב ותולדותיו בהעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת [כדעת חכמים] (רמב"ם שם ב, ז, ט).

וְהָאֵל אֹנְדוּ בְיָדוֹ - החוט שכרוך בקנה עדיין ביד האורג (רש"י), וכיון שלא יצא מתחת ידו, אין כאן עקירה גמורה של התפץ ממקומו הראשון (ע"פ רש"י לעיל ה, ב ד"ה גוללו, ולהלן קב, א ד"ה ופרכין לכתא). ויש שפירש, שכיון שהחוט בידו ויכול למשוך את הקנה אליו, אין כאן הנחה גמורה, וכאילו עקר ולא הניח (ע"פ רמב"ם שבת יג, יד).

וְהָאֵל בְּמִקּוֹם פְּטוֹר קְאָזְלָא - בין דופני היריעה, והוא מקום פטור, שאין שם רוחב ארבעה טפחים (רש"י; מאירי). ויש שפירש, שלשון זה אינו בדוקא, שהרי מקום אריגת היריעות היה מקורה, ודינו ככרמלית, ועוד, שהרי היריעה עצמה היתה רחבה ארבע אמות (רשב"א, וראה רש"י).

גְּמָרָא גְּמִירֵי לָהּ - ואסורה משום תולדה של מלאכת הוצאה (תוס' לעיל ב, א ד"ה פטו; בעל המאור לו, ב בדפי הרי"ף; רשב"א; רמב"ן וחי' הר"ן לעיל עג, א), שארבע אמות של אדם נחשבות כרשותו, וכשמוציא מחוץ להן דומה למוציא מרשות היחיד לרשות הרבים (בעל המאור ורמב"ן וחי' הר"ן שם; מהרש"א בדעת תוס' ד"ה הכנסה), ואע"פ שאין עונש מיתה בעובר על הלכה למשה מסיני, כאן ההלכה באה לגלות שאף זה בכלל מלאכת הוצאה (רמב"ן שם; ר"ן לא, ב מדפי הרי"ף). ויש שסובר, שהיא אב מלאכה (מנחת חינוך, מוסף השבת מלאכת הוצאה, בדעת הרמב"ם שבת יב, ה; אולם ראה פמ"ג פתיחה להל' שבת, יג, שהסתפק בדעתו).

מְקוֹשֵׁשׁ מְעִבֵיר אֲרָבַע אֲמוֹת בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים הָיָה - והעביר את העצים ברשות הרבים ובא עימם לפני משה ואהרן (חתם סופר, ע"פ ילקוט שמעוני שלח תשנ). ויש שפירש, שקושיש את העצים רחוק מן המחנה, ואע"פ שוודאי עשה כן בצניעא ולא היו שם שישים ריבוא, מקומו היה נחשב רשות הרבים (לסוברים שדוקא אם יש שישים ריבוא נחשב רשות הרבים, ראה במצויין לעיל ד"ה ומחנה), משום שכיון שבעיקר המחנה היו שישים ריבוא, גם המקומות הסמוכים לו שדרך הרבים לעבור בהם, נחשבים רשות הרבים (ביאה"ל שמה, ז ד"ה שאין).

גְּמָרָא. הוֹצָאָה גּוֹפָה הֵיכָא כְּתִיבָא - היכן נאמר בתורה שזו מלאכה שחייבים עליה בשבת (תוס' ד"ה הוצאה). והטעם שלא שאלה זאת הגמ' לעיל (עג, א) במשנה המונה את ל"ט אבות מלאכות שהוזכרה שם מלאכת הוצאה, משום ששם כתובה עיקר מלאכת הוצאה שהיא כאשר האדם עצמו יוצא מרשות לרשות ומוציא את התפץ עמו, והוצאה זו מפורשת בפסוק (שמות טז, כט) 'אל יצא איש ממקומו' וגו', אבל ההוצאה האמורה במשנתנו 'הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים' אינה מפורשת בפסוק, ולכן הגמ' שואלת היכן היא כתובה. ואע"פ שבמשנה שבראש המסכת (לעיל ב, א) כבר הוזכרה הוצאה באופן שהאדם עצמו עומד במקומו ומושיט ידו ומוציא את התפץ לרשות אחרת, לא שאלה הגמ' שם היכן כתובה הוצאה זו, מכיון שיש לומר שהלכה למשה מסיני היא שגם הוצאה כזו אסורה, אבל הזורק מרשות לרשות, שאינו אלא תולדה, שהי לא נמנה בכלל אבות מלאכות, ודאי אינו תולדה של מלאכה הנלמדת מהלכה למשה מסיני, שכן דבר הנלמד מהלכה למשה מסיני אין לו תולדות, ובהכרח שגם הוצאה כזו שהאדם עומד במקומו ומוציא את התפץ לרשות אחרת מפורשת בכתוב, והזורק הוא תולדה שלה, ולכן שואלת הגמ' היכן כתובה הוצאה כזו (פני הישע).

וּמִתְנַה גְּזִינָה לְרִשּׁוֹת הַרְבִּים הָיָא - שהרי הכל היו מצויים אצל משה רבינו שהיה במחנה לוי (רש"י; מאירי לעיל ב, א). אבל מחנה ישראל היה רשות היחיד, שלא היו בו שישים ריבוא במקום אחד, ומכאן ראייה לדעת הסוברים (רש"י עירובין ו, א ד"ה ר"ה, ושם נט, א ד"ה עיר; וראה ביאה"ל שמה, ז ד"ה שאין, שהביא שיטת הראשונים בה) שמתנאי רשות הרבים, שיעברו בה שישים ריבוא, כפי שהיו במחנה לוי (משכנות יעקב א"ח קכא). ויש שסובר, שגם מחנה ישראל היה רשות הרבים, והוכיח כן מדברי הגמ' להלן שיש ללמוד שזורק ברשות הרבים חייב מאורגי ותופרי יריעות שבמשכן, והרי עבודות אלו לא היו דוקא במחנה לוי (אגרות משה א"ח ז, פד), ומה שאמרו כאן שמחנה לוי היה רשות הרבים, אינו למעט מחנה ישראל, אלא לומר שמשם רבינו היה יושב במחנה בחוץ, שהוא רשות הרבים, ולא באהלו שהוא רשות היחיד (ע"פ אגרות משה שם א, קלט).

מַה לְהִלָּךְ בְּיוֹם אָסוּר אַף כָּאֵן בְּיוֹם אָסוּר - וכיון שהכתוב מלמדנו בגזירה שוה שהעברת הקול היתה בשבת, ודאי שהעברת הקול היתה מחמת איסור הוצאה, שאם לא כן, מה בל למדנו בכך שהיתה בשבת (חי' הר"ן).

מִיָּהוּ הוֹצָאָה אֶב הַכְּנֶסֶה תוֹלְדָה - שאף שמסברא שקולות הן, כיון שהוצאה מפורשת בכתוב היא אב, והכנסה שנלמדת רק מסברא היא תולדה (ריטב"א; שיטה להר"ן).

אֲמַאי קָרִי לָהּ הָאֵי אֶב וְכוּ' - ועל המשנה לעיל (עג, א) שמונה את אבות המלאכות, לא הקשו מדוע דוקא אלו נקראו אבות מלאכה, מפני ששם הוזכרו רק האבות ולא התולדות, והקשתה הגמ' קושיא זו דוקא על תולדה של הכנסה, כיון שהכנסה היא התולדה שמוזכרת ראשונה במשנה לעיל (רמב"ן בפירוש ראשון). ויש לפרש עוד, שכל התולדות הן טפילות במהותן לאב המלאכה, ואי אפשר לקרותן אב מלאכה בפני עצמו, ורק על הכנסה ששזה במהותה להוצאה שהיא אב המלאכה, מקשה הגמ' מדוע נחשבת רק תולדה (רמב"ן בפירוש שני).

וְאֵי עֵבִיר אֶב וְתוֹלְדָה דִּידֵיהּ לֹא מִיִּתְיֵב אֲלֵא תְּרָא - על האב, אבל על התולדה אינו חייב (רש"י ב"ק ב, א ד"ה לא מיחייב), שאינו